

DELETE WHICHEVER IS NOT APPLICABLE

(1) REPORTABLE: YES/NO.

(2) OF INTEREST TO OTHER INDICES: YES/NO.

(3) REVISED: 17/11/03

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID AFRIKA

(TRANSVAAL PROVINCIAL DIVISION)

SIGNATURE

In die saak tussen:

Saaknommer 30523/2002

FORMALITO (EDMS) BEPERK

Applikant

en

DIE KOMMISSARIS VAN DIE SUID-AFRIKAANSE

INKOMSTEDIENS

Respondent

UITSpraak

HARTZENBERG R

(1) Hierdie is 'n hersieningsaansoek ingevolge hofreël 53 ten aansien van die volgende besluite wat deur of namens die respondent geneem is:

(a) die besluit om doeaneregte, *ad valorem*regte en belasting op toegevoegde waarde ten bedrae van R696 652,95 te hef en

(b) die besluit om, in terme van artikel 88(2)(a) van die Doeanes en Aksynswet, 91 van 1964 ("die wet") 'n verbeuringsbedrag ten bedrae van R1 896 456,00 van die applikant te verhaal.

(2) Die applikant is 'n gelisensieerde invoerder van vuurwapens sedert 1964. Ingevoerde vuurwapens is onderhewig aan doeaneregte, *ad valorem*regte en belasting op toegevoegde waarde. Die applikant het klaringsagente wat klarings namens die applikant doen. Ofskoon die applikant soms items direk uitklaar en die klaringsheffing betaal, word die goedere in die oorgrote meerderheid

van gevalle in 'n pakhuis uitgeklaar. Die items word later uit die pakhuis uitgeklaar en deur die applikant op voorraad geneem. In daardie gevalle is die klaringsheffing eers betaalbaar wanneer die goedere uit die pakhuis verwyder word.

(3) Wanneer die oorspronklike klaring plaasvind is daar 'n polisiebeampte en 'n verteenwoordiger van die respondent teenwoordig. Die polisiebeampte neem volledige besonderhede van elke vuurwapen sodat dit in die nasionale register van vuurwapens ingesluit kan word. 'n Mens sou reken dat die funksie van die verteenwoordiger van die respondent is om seker te maak dat die klaring behoorlik gedoen is in ooreenstemming met die toepaslike tariewe. Dit is egter die respondent se saak dat die verteenwoordiger maar net daar is en hoegenaamd nie nodig het om na te gaan of die klarings inderdaad in orde is nie. Dit is die respondent se saak dat die respondent onvoorwaardelik steun op die voorstellings van die invoerder.

(4) Die tariewe wat betaal moet word word bepaal aan die hand van tariefkodes. Hierdie kodes is internasionaal. Vir die doeleindes van hierdie saak is dit nodig om te kyk na die volgende tariefkodes soos wat dit bewoord was tussen 1993 en Desember 2000:

(a) Tariefkode 9303.20.15.8 het betrekking op "*Ander sport-, jag- of skyfskiethaelgewere, met inbegrip van gekombineerde haelgewere en gewere: Met 'n kaliber van hoogstens 10,67mm*". Die tarief wat van toepassing is, is 150 sent elk. (My bekelmtoning)

(b) Tariefkode 9303.20.25.5 het betrekking op "*Ander sport-, jag- of skyfskiethaelgewere, met inbegrip van gekombineerde haelgewere en gewere: Met 'n kaliber van meer as 10,67 mm*". Die tarief van toepassing is 15% van die doeanewaarde plus 200 sent elk.

(c) Tariefkode 9303.30.15.2 het betrekking op "*Ander sport-, jag- of skyfskietgewere: Met 'n kaliber van hoogstens 5,6 mm*". Die tarief van toepassing is ook 150 sent elk.

(d) Tariefkode 9303.30.25.0 het betrekking op "*Ander sport-, jag- of skyfskietgewere: Met 'n kaliber van meer as 5,6 mm*". Die tarief van toepassing is 15% van die doeanewaarde plus 200

sent elk.

(5) Mnr. Engelbrecht namens die applikant verduidelik in die funderende beëdigde verklaring dat op 'n stadium na 1993, en nadat dié applikant opdrag gegee het aan 'n klaringsagent om 'n besending te klaar, 'n verteenwoordiger van die klaringsagent die applikant versoek het om aan te dui onder watter tariefhoof die besending geklaar moet word. Op sy versoek is die verskillende tariefhoofde waaronder die items geklaar kon word verskaf. Dit was by wyse van 'n rekenaaruittrek. Hy sê dat hy die hoofde bestudeer het en tot die slotsom gekom het dat koeëlgewere tussen die kaliber 5,6mm en 10,67mm onder tariefhoof 9303.20.15.8 resorteer. Die redes vir sy gevolgtrekking was die feit dat die betrokke tariefhoof uitdruklik handel met "gewere". Hy het verder aanvaar dat as slegs haelgewere bedoel word die kaliber seker in "boor" uitgedruk sou gewees het soos in 12 boor, 16 boor en 20 boor haelgewere. Alhoewel hy beseft het dat tariefkode 9303.30.25.8 ook voorsiening maak vir gewere met 'n kaliber groter as 5,6mm het hy aanvaar dat koeëlgewere tussen 5,6mm en 10,67mm onder tariefhoof 9303.20.15.8 geklaar kan word en dat die duurder tariefhoof 9303.30.25.8 nie van toepassing is nie, omdat 'n besigheidsman sy ware so goedkoop as moontlik sal wil klaar. Hy het toe opdrag gegee aan die betrokke klaringsagent om gewere tussen 5,6mm en 10,67mm aldus te klaar.

(6) Hy verduidelik dat hy toe sy bestuurder, ene le Roux, opdrag gegee het om navraag by die klaringsagent te doen of die klaring so deur die respondent aanvaar is en is meegedeel dat daar geen probleme was nie. Hy het aanvaar dat dit korrek is. Wanneer klaringsagente daarna navraag sou doen oor hoe geklaar moes word sou hy of ander betrokkenes van die applikant aandui dat dit is hoe die klaring moet geskied. Sommige agente het nie vir 'n aanduiding gevra nie en van hulle kon afgewyk het van die benadering wat deurgaans deur die applikant toegepas is.

(7) Sedert Januarie 2001 is die betrokke tariefkodes gewysig. Tariefkode 9303.20.15.8 lui

nie meer "*combined shotguns and rifles*" nie maar "*combined shotgun-rifles*". Die Afrikaans daarvan is verander van "*gekombineerde haelgewere en gewere*" na "*gekombineerde hael-koeëlgewere*". Die applikant beweer, en dit word nie betwis nie, dat die applikant sedert daardie datum nie weer koeëlgewere tussen kaliber 5,6mm en 10,67mm "foutief" geklaar het nie.

(8) Die applikant beweer dat die verteenwoordigers van die respondent gedurende Mei 2001 'n inspeksie gehou het om te bepaal of daar gelde deur die applikant aan die respondent verskuldig is. Die applikant maak die stelling dat die inspeksie 'n aanvang geneem het, nie later as 21 Mei 2001 nie. Die stelling is gegrond op die feit dat op daardie datum daar 'n vergadering gehou is waar me. J Denyssen, as verteenwoordiger van die respondent, teenwoordig was. In paragraaf 46 van die beantwoordende verklaring beweer me. Denyssen dat haar ondersoek 'n aanvang geneem het gedurende Mei 2001. In paragraaf 12 van dieselfde verklaring beweer sy dat sy met haar ondersoek begin het op 26 Maart 2001. In die repliserende verklaring wys die applikant daarop dat dit 'n blote stelling is sonder verwysing na enige dokument of nota en herhaal die applikant dat die eerste bewyse van die ondersoek dui op Mei 2001. Die applikant het vermoed, en die respondent bevestig dit, dat die ondersoek begin is weens 'n wenk wat die respondent ontvang het van 'n oud werknemer van die applikant wat sy mes ingehad het vir die applikant. Me. Denyssen beweer dat dit geskied het gedurende November 2000.

(9) Op 22 Januarie 2002 ontvang die applikant 'n skrywe van die respondent tot die effek dat:

(a). Die verteenwoordigers van die respondent tot die slotsom gekom het dat goedere wat ingevoer is verkeerdlik geklaar is met 'n gevolglike verlies aan regte en belasting vir die respondent.

(b) Soos aangedui is op 'n aangehegte skedule daar 'n onderklaring van R696 652,95 was ten opsigte van regte en belasting.

(c) Verbeurdverklaring gevorder word van 'n bedrag van R3 792 912,00 ingevolge die

bepalings van artikel 88(2)(a) saamgelees met artikel 87 (1) van die wet¹.

Die applikant beweer, en dit word toegegee dat daar foute in die skedule voorkom.

(10) Die applikant het op 22 Januarie 2002 die bedrag van R696.912,95 aan die respondent betaal, hangende afhandeling van die aangeleentheid. Daar het daarna op 15 Februarie 2002 'n vergadering plaasgevind waarop verteenwoordigers van die applikant en die respondent teenwoordig was². Een van die respondent se verteenwoordigers was ene Braun "as he is in a better position to explain the Customs Tariff and the relevant tariff headings and the meaning and procedure of rules of interpretation thereof." Dit was me Denyssen se standpunt dat as daar 'n misverstand tussen die applikant en diese klaringsagente was dit niks met die respondent te make het nie aangesien daar 'n verpligting op die invoerder is om toe te sien dat korrekte bedrae betaal word. Sy notuleer dat omdat vuurwapens "compulsory stops" is daar 'n verpligting op die beamptes van die respondent was, wat ondersoek in die teenwoordigheid van die polisie uitgevoer het, om die foute in die klaringsdokumente op te merk en dat alhoewel beide partye te blameer is dit nie 'n verskoning vir die invoerder is nie. Daar is 'n verwysing na 'n kopie van 'n dokument wat gemerk was "A" wat namens die verteenwoordigers van die applikant aan die respondent oorhandig is waarin die betrokke tariefkodes uitgewys word en waarby die rekenaaruitdruk van die klaringsagent aangeheg is.

(11) Daar was korespondensie tussen die partye wat daartoe gelei het dat in 'n skrywe, onder die hand van me. Denyssen, gedateer 22 September 2002, die respondent aangedui het dat die verbeuringsbedrag verminder word met 50% en dat die applikant 'n bedrag van R1 896 456 moet betaal voor 16 Oktober 2002. In die loop van die korespondensie is daar onder andere soos volg

¹ Artikel 87(1) bepaal, in soverre dit relevant is in hierdie saak, dat enige goedere wat ingevoer is strydig met die bepalinge van die wet, of ten opsigte waarvan 'n misdryf gepleeg is onderhewig is aan verbeuring en artikel 88(2)(a) bepaal dat indien goedere wat aan verbeuring onderhewig is nie gereedelik gevind kan word nie die respondent van die invoerder betaling kan eis van 'n bedrag gelyk aan die waarde, vir belastingdoeleindes, van die goedere

² Me. Denyssen het 'n "notule" van die vergadering opgestel, aanhangsel SAE15.

namens die applikant aangevoer³:

"Information was obtained from the clearing agents regarding different tariff codes with their specific descriptions. Your investigation revealed that in the process of information on tariff codes and their descriptions being transferred from the Government Gazette to various parties and eventually to Formalito, a specific description had accidentally been changed. This resulted in certain weapons now fitting a description, which was not initially intended by law"

'n Verdere relevante mededeling in dieselfde trant is te vinde in 'n dekbrief deur die prokureurs vir die applikant waarby 'n advokaatsmemorandum aangeheg is⁴:

"Die feit dat daar sekere wapens korrek geklaar is en sekere wapens verkeerdelik geklaar is , het plaasgevind as gevolg van die interpretasie van verskillende weergawes van hierdie beskrywings. Formalito (Edms) Bpk. het van verskillende klaringsagente gebruik gemaak gedurende die tydperke wat ondersoek is. As gevolg van verskillende interpretasies van die beskrywings soos gepubliseer is daar gevolglik verskillende klarings gedoen onder verskillende tariefkodes. Soos vermeld in Aanhangsel A⁵ skram Formalito (Edms) Bpk. nie weg van sy verantwoordelikheid ten aansien daarvan om belastings korrek te betaal aan SARS deur enige blaam te probeer verplaas nie. Die feit is egter dat hierdie klarings bona fide gedoen is en die reg daarop betaal is, soos voorgeskryf. Ons bevestig weereens (sic) dat ons klient op geen stadium onwillig was of verset getoon het om volledig aan SARS te verreken nie."

(12) Reeds op 24 April 2002 het die respondent aanspraak gemaak op 'n retensiereg ingevolge die bepaling van artikel 114 van die wet. Dit sou behels dat dit vir die applikant

³SAE 17, 'n skrywe gedateer 18 Februarie 2002 vanaf Logista Ouditeure, namens die applikant aan die respondent.

⁴SAE 26, 'n brief deur Van Vuuren, Heyneke en Van Tonder, gedateer 10 Mei 2002, aan die respondent.

⁵ Hierdie aanhangsel A is die advokaatsmemorandum.

onmoontlik sou wees om goedere vanuit die pakhuis te klaar⁶. Na onderhandeling tussen die partye is die retensiereg opgeskort. Gedurende Oktober 2002 het die respondent weer eens 'n retensiereg uitgeoefen en was die applikant verplig om te reël vir 'n bankwaarborg ten bedrae van R1 896 456.

(13) Die applikant maak die bewering dat daar riglyne neergelê is deur die respondent ten aansien van die oplegging van strawwe wat selfs insluit verbeurdverklaring ingevolge die wet. 'n Dokument, aanhangsel SAE 37, is aangeheg. Die applikant voer aan dat die oortreding wat toepaslik was, volgens die dokument, voorkom op bladsy 14 daarvan. Die oortreding word beskryf as

"Particulars on invoice correct but incorrect tariff heading entered. (Including potential under declarations where goods are entered for warehousing)"

Die aanbevole straf is 10% van die onderbetaling met 'n minimum van R500. Toegepas op hierdie geval en op die veronderstelling dat daar wel 'n onderbetaling van R696 652,95 was, word 'n straf van R69 665,29 voorgestel. Geen verbeuring ingevolge artikel 88 (2) (a) word aanbeveel nie. Die bedrag van R69 665,29 is so ongeveer 1,8% van die oorspronklike verbeuringsbedrag van R3 792 912,00 en 3,6% van die verminderde straf van R1 896 456,00. Die applikant voer aan dat selfs al sou aanvaar gewees het dat hier 'n nalatige foutiewe klaring was die aanbevole straf 25% van die onderklaring was tesame met 'n verbeurings bedrag van 50% van die onderklaring. In geld uitgedruk sou dit 75% van die onderbetaling wees d.w.s. R522 489,71 of 13,8% van die oorspronklike boete of 27,7% van die verminderde boete. Dit is interessant om daarop te let dat volgens dié voorskrifte in die geval van die doelbewuste gebruik maak van vals of misleidende fakture of ander dokumente om 'n onderbetaling te bewerkstellig die aanbevole straf 25% van die

⁶ Ingevolge artikel 114 (1) (a) (ii) kan die Kommissaris 'n gesertifiseerde verklaring, waarin aangedui word welke bedrag deur 'n persoon verskuldig is, by die klerk of griffier van 'n bevoegde hof indien, en het dit die uitwerking van 'n siviele vonnis. Ingevolge die bepaling van artikel 114 (1) (a) (iv) het die Kommissaris 'n retensiereg oor ingevoerde goedere in 'n pakhuis en om dit uit te oefen kan hy die goedere ingevolge artikel 114 (2) verseël of selfs in beslag neem en verwyder.

onderbetaling is tesame met 'n verbeuringsbedrag van 100% van die onderbetaling. Weer eens op die veronderstelling dat daar wel 'n onderbetaling van R696 652,95 was sou die aanbevole boete slegs R696 652,95 plus 25% daarvan nl R174 163,24 d.w.s. R870 816,19 gewees het. Selfs dit is bloot maar 46% van die boete wat in hierdie geval opgelê is.

(14) Die respondent se saak volgens die stukke en volgens die argument in die hof is om die minste te sê eienaardig. Volgens die verklaring van me. Denyssen is daar 'n verpligting op die invoerder om korrek te klaar en sou 'n behoorlike interpretasie van die betrokke tariefkodes, indien die Afrikaans en die Engels vergelyk sou gewees het, gewees het dat gewere tussen 5.6mm en 10,67mm onder tariefhoof 9303.30.15.25.0 geklaar moes word en dat 'n klaring ingevolge 9303.20.15.8 'n onderklaring daarstel. Sy wys uit dat die respondent 'n wenk ontvang het en opgevolg het en vasgestel het dat daar wel onderbetaling was. Dit blyk dat sy die verhoër namens die applikant verstaan het om te wees dat die applikant aan die respondent voorgehou het dat dit die klaringsagente was wat verantwoordelik was vir die foutiewe klarings. Sy het onderhoude met klaringsagente gehad en beëdigde verklarings van hulle geneem (sy het sommer self opgetree as kommissaris van ede) waarin hulle verklaar dat die applikant aan hulle opdrag gegee het om gewere tussen die betrokke kalibers onder 9303.20.15.8. te verklaar. Sy voer aan dat volgens inligting ingewin van die informant die applikant bewus was van die foutiewe klarings en argumenteer dat as die applikant onbewus was van die foutiewe klarings die werknemer nie daarvan bewus sou gewees het nie en nie die wenk sou gegee het nie. Sy maak die stelling dat die finale besluit of volhard moes word met die verbeuringsbedrag by ene Francois Smit berus het. In kort, sy volhard dat daar doelbewuste foutiewe klarings was met die oogmerk om minder aan regte te betaal.

(15) Met betrekking tot SAE 37, die lys van aanbevole strawwe, verklaar sy dat alhoewel dit *prima facie* daarop dui dat dit SARS beleid daarstel dit nie die geval is nie. Dit is bloot 'n poging om landswyde eenvormigheid te kry en dit hou nie rekening met die bepalinge van artikel 88(2)(a)

nie. Boonop maak die dokument nie voorsiening vir 'n feitestel soos die onderhawige nie waar die invoerder oor 'n lang tyd doelbewus vals klarings maak. Beide stellings is nie korrek nie. Die laaste kolom van SAE 37 is getiteld "**Forfeiture under sections 88(2)(a)**" en daar is talle voorgestelde verbeuringsbedrae onder andere die twee waarna ek in paragraaf 13 hierbo verwys het. Verder het ek ook reeds daarop gewys dat die dokument handel met vals verklarings.

(16) In argument voer die respondent aan dat as die verduideliking wat in die hofstukke gegee is aan die respondent gegee is, voordat die aansoek gebring is, die respondent sou aanvaar het dat daar nie doelbewuste foutiewe klarings was nie. Die argument is egter dat omdat dit nie aan die respondent gegee is nie die respondent met regverdiging tot die slotsom kon gekom het dat daar wel doelbewuste vals klarings was en dat die besluite wat daarop gevolg het dus geregverdig was. Dit word aangevoer dat aangesien hierdie 'n hersiening is daardie besluite dus nie hersienbaar is nie, selfs al sou die hof self tot 'n ander bevinding gekom het.

(17) As nagegaan word of die respondent regverdiging gehad het vir die aanvaarding daarvan dat die applikant doelbewus vals klarings gemaak het moet die volgende, wat aan die respondent bekend was in gedagte gehou word. Die applikant voer vuurwapens in sedert 1964. Daar is nie enige suggestie van bedrieglike optrede m.b.t. enige items wat ingevoer is nie. Die enigste fout het betrekking op gewere tussen 5,6mm en 10,67mm wat onder tariefpos 9303.20.15.8 verklaar is. Die klarings is openlik gedoen in die sin dat die klaringsdokumente voorgelê is aan verteenwoordigers van die respondent wat saam met die polisie teenwoordig is wanneer die vuurwapens se besonderhede geneem word vir opname in die nasionale register. Die wapens is gestoor in 'n pakhuis waar dit vir lang tye gehou word en waar die respondent later weer kan nagaan of die klarings in orde was. In my oordeel is dit faktore wat aanduidend daarvan is dat die applikant nie subjektief bevrees was dat 'n onheiligheid aan die kaak gestel kan word nie. Die latere optrede van die applikant is eweëns te versoen met dié van 'n persoon wat besef dat hy 'n fout gemaak het en tevrede is om dit

onvoorwaardelik reg te stel. In die lig daarvan meen ek nie dat daar enige rede bestaan om nie die verduideliking van die applikant, dat die misleidende tariefpos via 'n klaringsagent vanaf die respondent by hom uitgekóm het nie en dat hy *bona fide* tot die slotsom gekóm het dat die betrokke gewere onder 9303.20.15.8 geklaar kon word, te aanvaar nie. Daar is niks om te weerlê dat hy spesifiek wou weet of die respondent die klassifikasie aanvaar het en toe tevrede was dat dit korrek gedoen is nie. Engelbrecht se weergawe word ten volle gestaaf deur le Roux in sy verklaring.

(18) As 'n mens daarteen opweeg dat 'n persoon gaan inligting verskaf het dat daar bewuste foutiewe klarings was en dat dit toe geblyk het dat daar wel foute was dan is die volgende van belang. Die informant het nie 'n verklaring gemaak nie. Die inligting is in November 2000 verskaf. Die respondent het die tariefpos in Januarie 2001 gewysig. Dit word nie verduidelik waarom dit gedoen is nie. *Prima facie* sou die afleiding dat die wysiging aangebring is omdat die respondent besef het dat die tariefpos misleidend was, seker nie te vergesog wees nie. Wanneer die respondent tot die besef gekóm het dat die wysiging moet geskied is nie duidelik nie. Dit mag wees dat die informant gehoor het dat daar bedenkinge oor die bewoording van die tariefpos was en juis toe besluit het om die applikant te gaan verkla. Daar is nie 'n twis daaroor dat die informant die applikant kwaad gesind was nie. In my oordeel toon die objektiewe feite aan dat daar nie doelbewuste foutiewe klarings was nie.

(19) Dit moet nou nagegaan word of die respondent enige regverdiging gehad het, selfs voordat die aansoek gebring is, om te aanvaar dat daar doelbewuste foutiewe klarings was. Dit moet in gedagte gehou word dat me. Denysen alleen verantwoordelik was vir die ondersoek, dat sy die aanvanklike besluit geneem het, dat sy, as verteenwoordiger van die respondent, die vertoë namens die applikant aangehoor en beoordeel het en dat sy eiehandig besluit het op die bedrae wat betaal moet word en eiehandig besluit het om haar vorige vasstelling met byna R1,9 miljoen te verminder. (Hier moet nie uit die oog verloor word dat die finale verbeuringsbesluit eintlik Francois Smit s'n

was en dat hy dit nie geneem het nie maar dat me. Denyssen dit self geneem het.) In my oordeel het me. Denyssen halsstarrig aanvaar dat die applikant onskuld pleit op die basis dat die klaringsagente foute gemaak het en het sy staving vir daardie aanvaarding gevind in die mededelings deur die agente dat die applikant aan hulle opdrag gegee het om te klaar soos wat daar geklaar is. Dit was nie die applikant se verduideliking aan haar nie. Die applikant het uitdruklik aangedui dat die applikant nie enige blaam wil verplaas nie. Haar vertrekpunt was gevolglik verkeerd. Buitendien het die applikant aanhangsel A tot haar notule reeds in Februarie 2002 aan haar oorhandig. Dit toon die misleidende tariefpos aan. Indien sy objektief na die omstandighede gekyk het sou sy ernstige twyfel gehad het of daar doelbewuste foutiewe klarings was. My indruk is dat die applikant oop kaarte gespeel het maar dat die respondent nie vatbaar was vir oortuiging nie.

(20) 'n Verdere aanduiding dat die respondent nie vatbaar was vir oortuiging nie en bevooroordeel was teen die applikant, is te vinde in die bepaling van die verbeuringsbedrag. Ek het reeds aangetoon dat me. Denyssen se verduideliking dat die riglyne nie handel met artikel 88(2)(a) nie en dat dit nie handel met vals verklarings nie eenvoudig nie waar is nie. Namens die respondent word geargumenteer dat dit verkeerd sou wees van die respondent om bloot te hou by die riglyne en dat 'n besluit om uitvoering te gee aan 'n rigiede beleid op sigself hersienbaar is. Dit is sekerlik so. Aan die ander kant kan daar nie fout te vinde wees met algemene riglyne nie. Uit die aard van die saak moet elke individuele geval op sy eie meriete beoordeel word. Die maklikste om te verduidelik is iets waarmee voorsittende beamptes in die strafsake daagliks te doen het. Alhoewel daar nie formele riglyne is nie is daar tog onoffisiële parameters wat ter sprake kom wanneer vonnisse opgelê word. 'n Mens dink aan besit van ongelisensieerde vuurwapens, huisbraak, motordiefstal, motorkapings ens. Die voorsittende beampte is nie gebonde aan sulke onoffisiële riglyne nie. Tog sal enige persoon met kennis daarvan onmiddellik besef dat 'n bepaalde vonnis heeltemal verkeerd is wanneer dit drasties verskil van die norm van wat normaalweg opgelê word. In hierdie geval was die riglyne eintlik dat daar 'n betreklike geringe boete opgelê kon word en tog

het die respondent aanvanklik die maksimum boete opgelê en dit daarna arbitrêr met die helfte verminder. Dit is omtrent gelykstaande aan 'n geval waar by skuldigbevinding aan 'n strafregtelike oortreding dit heeltemal vanpas sal wees om 'n boete op te lê of by ernstiger gevalle miskien 'n jaar gevangenisstraf, en die voorsittende beampte lê 'n vonnis van lewenslank op en verander dit dan na 15 jaar. Die feit dat die respondent besluit het om 'n retensiereg ingevolge artikel 114 af te dwing, wat tot die wete van die respondent die applikant se besigheid sou ruineer, dra nie juis by daartoe om die algemene indruk van vooroordeel te temper nie.

(21) In die lig van die gevolgtrekking waartoe ek gekom het nl. dat die respondent duidelik bevooroordeel was en nie bereid was om na die verduideliking van die applikant te luister nie, is dit nie nodig om die verskil in benadering by 'n hersiening voor die huidige grondwet en daarna te ondersoek nie. Die optrede van die respondent was sodanig dat dit hersienbaar is ongeag daarvan dat daar deesdae groot klem geplaas word daarop dat administratiewe optrede regmatig, redelik en prosedureel billik en deursigtig behoort te wees⁷. Ek het nie twyfel dat die verbeuringsbedrag ter syde gestel behoort te word nie.

(22) Wanneer dit kom by die besluit om die applikant aan te slaan om R696 652,95 as onderklaringsbedrae te betaal is dit so dat die respondent nie betwis dat daar 'n fout van oor die R3 000 ten koste van die applikant gemaak is nie. Daar is egter 'n belangriker oorweging wat nagegaan moet word. Artikel 44 (11) van die wet lui:

"(a) Ondanks andersluidende bepalings in hierdie Wet, maar behoudens die bepalings van artikels 47(10) en (11), 65(7) en (7A) en 69(6) en (7) en sub-artikel (12) van hierdie artikel, is daar geen aanspreeklikheid vir 'n onderbetaling van reg op goedere na 'n tydperk van twee jaar vanaf die datum van klaring van sodanige goedere nie, waar sodanige onderbetaling toe te skryf is aan die

⁷ Wet 3 van 2000, Promotion of Administrative Justice Act, onder andere artikel 6(2)(h).

aanvaarding van 'n klaringsbrief wat enige verkeerde inligting bevat: Met dien verstande dat sodanige aanspreeklikheid nie eindig nie -

- (i) indien 'n valse verklaring gemaak is vir die doeleindes van hierdie Wet; of*
- (ii) ten opsigte van sodanige onderbetaling ontdek gedurende enige inspeksie vanaf 'n datum twee jaar voor die datum waarop sodanige inspeksiwe 'n aanvang geneem het.*

(b) Waar enige tydperk in hierdie Wet voorgeskryf word om boeke, rekeninge of ander dokumente in watter vorm ookal vir voorlegging aan of inspeksie deur 'n beampte beskikbaar te hou, word so 'n tydperk, behoudens die bepalings van paragraaf (c), bereken vanaf 'n datum voor die datum waarop voorlegging aangevra word of die inspeksie 'n aanvang neem.

(c) Behalwe waar die Kommissaris andersins in die omstandighede van elke geval bepaal, waar enige valse verklaring vir die doeleindes van hierdie Wet gemaak is, is daar geen beperking op die tydperk van aanspreeklikheid vir enige onderbetaling van reg of die tydperk waarvoor enige boeke, rekeninge of enige ander dokumente, in watter vorm ookal beskikbaar, voorgelê moet word aan of deur 'n beampte ondersoek kan word nie." (My beklemtoning)

(23) Artikel 44(12) bepaal dat iemand wat 'n valse verklaring maak om teen 'n meer voordelige skaal goedere, ingevolge artikels 49⁸ en 51⁹, in te voer vir 'n tydperk van drie jaar voordat die verklaring gemaak is, benewens enige ander aanspreeklikheid, aanspreeklik is vir die betaling van regte volgens die algemene skaal. Artikels 47(9) gee die bevoegdheid aan die Kommissaris om te bepaal onder welke tariefposte regte betaal moet word en subartikels (10) en (11) dat, behalwe waar die Kommissaris 'n tarief voorgeskryf het of 'n valse verklaring gemaak is, daar geen

⁸ Artikel 49 maak voorsiening vir voorkeurtariefbehandeling waar daar erkende internasionale ooreenkomste gesluit is tussen die Republiek en 'n ander land.

⁹ Artikel 51 maak voorsiening vir die in- en uitvoer na en van Afrikalande vry van doeanereg of teen spesiale skale.

aanspreeklikheid is, vir 'n onderbetaling weens die aanname van klaringsbrief met 'n verkeerde inligting, na twee jaar na aanvaarding daarvan of die begin van 'n inspeksie nie. Artikel 65 handel met die bepaling van die waarde van goedere vir doeanebelastingdoeleindes en artikels 65(7) en (7A) bepaal dat, behalwe waar die Kommissaris die waarde bepaal het of 'n valse verklaring gemaak is, daar nie aanspreeklikheid is vir 'n onderbetaling weens die aanvaarding van 'n klaringsbrief bevattende 'n verkeerde doeanewaarde, na twee jaar vanaf aanvaarding daarvan of die begin van 'n ondersoek nie. Artikel 69 handel met die bepaling van die waarde van goedere vir doeleindes van aksynsreg. Subartikels 6 en 7 kom ooreen met artikels 65(7) en (7A).

(24) Die standpunt van die respondent in hierdie saak is, dat ongeag van skuld deur beamptes van die respondent, dit die invoerder se verantwoordelikheid is om korrek te klaar. Ingeval van 'n verkeerde klaring is die invoerder aanspreeklik vir onderbetalings, ongeag van hoe lank gelede dit aanvaar is en kan 'n verbeuringsbedrag bepaal word aan die hand daarvan. Dit is eenvoudig nie korrek nie. In die artikels van die wet waarna ek sopas verwys het is daar 'n duidelike onderskeid tussen verkeerde inligting en valse inligting. Dit behoort ook so te wees want dit is 'n ingewikkelde wet wat handel met vele beskrywings wat nie maklik interpreteerbaar is nie. 'n Ander oorweging is dat as verkeerde inligting deur die Kommissaris aanvaar is, waar hy nie doelbewus mislei is nie, daar finaliteit behoort te wees. Dit is dan ook die rede waarom die wet uitdruklik 'n afsnypunt het van twee jaar na aanvaarding daarvan en kennelik in die gevalle waar die Kommissaris inligting ontvang van foutiewe klarings twee jaar voordat met die ondersoek begin is. Dit is slegs in gevalle van bedrieglike voorstellings of waar uitdruklik anders bepaal is waar daardie tydperke nie geld nie. Anders as wat die respondent se standpunt in hierdie saak is meen ek dat die wet juis aanvaar dat verteenwoordigers van die respondent klaringsbriewe behoort na te gaan om hulleself te vergewis dat die goedere korrek geklaar is. Dit verduidelik die twee jaar afsnypunt..

(25) Dit is so dat die woord vals in sekere omstandighede bloot kan beteken dat dit nie korrek

is nie. Vergelyk byvoorbeeld *Breedt v Elsie's Motors (Edms) Bpk.*, 1963 (3) S A 525 (A) te 529 en die verwysing na beslissings soos *Viljoen v Hillier*, 1904 T S 312, *Redgrave v Hurd*, 20 Chancery Division 1 en *Dickson & Co v Lavery*, 11 S C 33. Aan die ander kant egter is dit so dat "vals" in 'n verklaring gewoonweg beteken dat dit onwaar is tot die kennis van die persoon wat die verklaring maak. Vergelyk *R v Kruger*, 1943 T P A 34 en *R v Mahomed*, 1942 A A 191 op 202. Vergelyk ook *Attorney-General Transvaal v Martens and Another*, 1960 (1) S A 120 (A) op 125. Daar kan geen twyfel wees dat die onderskeid wat in hierdie wet gemaak word tussen verkeerde inligting en vals verklarings uitdruklik bedoel is om aan te dui dat die maker van die vals verklaring bewus moes gewees het van die valsheid van die verklaring nie.

(26) Ek het reeds hierintevore aangedui dat die applikant oop kaarte met die respondent gespeel het. Die applikant het alle moontlike inligting tot die beskikking van die respondent gestel. Ten spyte daarvan wou die respondent verdere verduidelikings van die applikant hê. Indien die respondent die inligting wat aan hulle verskaf was behoorlik onbevange beoordeel het moes die respondent tot die slotsom gekom het dat omdat daar 'n onduidelikheid in die beskrywing van die tariefpos was, dat die applikant te goeder trou aanvaar het dat gewere tussen 5,6mm en 10,67mm onder 9303.20.15.8 geklaar kon word, veral omdat die respondent by die ontvangs van elke besending 'n verteenwoordiger by elke klaring gehad het en omdat dit oënskynlik die enigste "foutiewe" klaring is waarby die respondent betrokke was sedert 1964. Dit beteken dat die respondent slegs onderbetalings kan eis vir 'n periode van twee jaar voor me. Denyssen met haar inspeksie begin het. Dit beteken dat die respondent net onderbetalings van die orde van R250 000 kan eis in plaas van die R696 652,95 wat die respondent inderdaad geeis het en wat die applikant betaal het. Alhoewel daar nie 'n spesifieke bede tot daardie effek is nie lyk dit tog vir my of daar meriete is in die applikant se stelling dat die inspeksie van me. Denyssen nie voor 21 Mei 2001 'n aanvang geneem het nie. Haar stelling dat dit in Maart 2001 begin het is, op die stukke, ongestaaf.

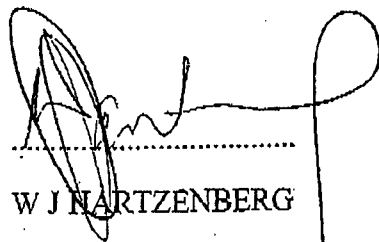
(27) Waar die wet spesifiek finaliteit wil bewerkstellig op handeling wat in die gewone loop van sake plaasgevind het en waarby daar nie bedrog betrokke was nie het ek 'n probleem om te verstaan op watter grondslag die respondent kan beoordeel dat verbeuringsbedrae gehef kan word op klarings wat deur die wet reeds as afgehandel verklaar is. Die respondent het geargumenteer dat artikel 88 (2) (a) nie te doene het met bedrieglike klarings nie maar met elke verkeerde klaring en sekerlik ook dat daar geen twee jaar afsnypunt bestaan nie. In my oordeel is ook daardie benadering van die respondent onverdedigbaar. Dit is 'n verdere basis waarop die verbeuringsbedrag ter syde gestel moet word.

Die volgende bevel word gemaak:

1. Die besluit van die respondent om doeaneregte, *ad valorem* regte en Belasting op Toegevoegde Waarde in 'n bedrag van R696 652,95 van die applikant te verhaal, word hersien en ter syde gestel.

2. Die besluit van die respondent om ooreenkomstig artikel 88(2)(a) van die Doean- en Aksynswet, nr. 91 van 1964 'n bedrag van R1 896 456,00 van die applikant verbeurd te verklaar, word hersien en ter syde gestel.

3. Die respondent word gelas om die koste van die aansoek te betaal.

W J NARTZENBERG

REGTER VAN DIE HOOGGEREGSHOF